

Житнікова В.В.,
студентка 6 курсу, 1 групи,
Інституту підготовки кадрів для органів
юстиції Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

ЗАПОБІГАННЯ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ: УКРАЇНСЬКІ РЕАЛІЇ

Ключові слова: торгівля людьми; глобальна проблема; протидія торгівлі людьми; боротьба із злочинністю, пов'язаною з торгівлею людьми.

Анотація: розкрито зміст основних засобів протидії у сфері запобігання торгівлі людьми та окреслені шляхи вдосконалення нормативно-правової бази із зазначеного питання, зокрема, на основі міжнародного досвіду.

Ключевые слова: торговля людьми; глобальная проблема; противодействие торговле людьми; борьба с преступностью, связанной с торговлей людьми.

Аннотация: раскрыто содержание основных средств противодействия в сфере предотвращения торговли людьми и намечены пути совершенствования нормативно-правовой базы по данному вопросу, в частности, на основе международного опыта.

Keywords: human trafficking; global problem; combating human trafficking; the fight against trafficking-related crime.

Summary: the content of the main means of counteraction in the field of prevention of human trafficking is revealed and the ways of improving the legal framework on this issue are outlined, in particular, on the basis of international experience.

На сьогоднішній день стан та структура транснаціональної організованої злочинності є свідченням того, що деякі види злочинної діяльності, які приносять найбільш високі прибутки, розвиваються найактивніше. Особливо це проявляється в сфері здійснення незаконних угод стосовно людини з метою її подальшої експлуатації. У світі налічується більше ніж 12 млн. людей, які змушені займатися примусовою працею. З них майже 10 млн. осіб експлуатуються приватними агентами. У тому числі 2,5 млн. стали «живим товаром». Якщо порівняти ці дані з загальною кількістю населення у світі, то можна вирахувати, що на кожну тисячу мешканців приходится не менше двох жертв торгівлі людьми.

Комісія ООН з питань боротьби з міжнародною злочинністю вважає, що торгівля людьми є третьою за своїми масштабами категорією організованої злочинності, яка поступається лише нелегальній торгівлі зброєю та наркотиками. За оцінками Комісії, прибутки цього «транснаціонального бізнесу» становлять більше ніж 12 млрд. доларів щороку. Відповідно до даних наданих МОП, прибутки від експлуатації потерпілих від торгівлі людьми, які були отримані за рік, складають не менше ніж 31,5 млрд. доларів [1, с. 27].

Україна стала третьою в світі державою (після Німеччини та Бельгії) та першою на пострадянському просторі, яка криміналізувала торгівлю людьми. На сьогодні, статтею 149 Кримінального кодексу України, диспозиція якої передбачає кримінальну відпові-

дальність за торгівлю людьми, також визначено кримінальну відповідальність за здійснення іншої незаконної угоди, об'єктом якої є людина, а також, окрім того, за вербування, переміщення, переховування, передача або одержання людини, вчинені з метою експлуатації шляхом обману, шантажу чи уразливого стану особи [2].

У вересні 2011 року було прийнято Закон України «Про протидію торгівлі людьми», який суттєво наблизив українське законодавство до міжнародних стандартів в сфері запобігання та протидії торгівлі людьми. Ним визначаються організаційно-правові засади запобігання та протидії торгівлі людьми, основні напрями державної політики та засади міжнародного співробітництва у цій сфері, повноваження органів виконавчої влади, порядок встановлення статусу осіб, які постраждали від торгівлі людьми, та порядок надання їм допомоги [3].

Однак, незважаючи на позитивні зміни законодавства України у сфері запобігання та протидії торгівлі людьми, проблемні аспекти правового регулювання цього питання так і не вичерпано. Зокрема, у Законі України «Про протидію торгівлі людьми» знайшли своє відображення не всі положення Конвенції Ради Європи про заходи щодо запобігання та протидії торгівлі людьми (далі – Конвенція). Так, наприклад, не застосовується термін «встановлення періоду реабілітації та обмірковування» для осіб, відносно яких є підстави вважати, що вони є жертвами торгівлі людьми. Окрім того, не встановлено механізм з'ясування безпечності повернення особи до країни походження та не сформульовані положення щодо виплати компенсацій постраждалим від торгівлі людьми, формування спеціального фонду компенсації особам, постраждалим від торгівлі людьми, як того вимагає стаття 15 Конвенції.

Також Законом не передбачено можливості притягнення юридичної особи до кримінальної відповідальності за торгівлю людьми. Більше того, вчинення юридичною особою такого злочину не є підставою для позбавлення такої юридичної особи ліцензії на здійснення зазначеного в ній виду діяльності [4]. Отже, ці та інші суперечності українського законодавства потребують подальшого дослідження та опрацювання [5, 6, 7].

З приводу цього, доцільним для України є застосування зарубіжного досвіду імплементації міжнародних стандартів у на-

ціональне законодавство. Зокрема, досвід Німеччини щодо запобігання та протидії торгівлі людьми є свідченням використання чотирьох баз даних з інформацією про факти торгівлі людьми: зокрема, статистика таких злочинів; звіти щодо ситуації у зв'язку з існуванням явища торгівлі людьми, які складаються Федеральним бюро кримінальних розслідувань Німеччини; статистика розгляду справ у суді за фактами торгівлі людьми тощо. Таке здійснення фіксації дає змогу не лише швидко знаходити потрібну інформацію, а й усунути безліч зайвих дій, що здійснюються працівниками правоохоронних органів у пошуку прецедентних кримінальних справ, осіб, причетних до скоєння таких злочинів, а також розгляду зазначеної категорії справ у судах [8].

Отже, зважаючи на вищевикладене, можемо дійти до висновку, що Україна вживає заходів для імплементації та дотримання міжнародних стандартів у сфері запобігання та протидії торгівлі людьми. Однак з огляду на умови складної воєнної обстановки та проведення в Україні операції об'єднаних сил, а також зважаючи на досить повільні темпи реформування системи соціального захисту значна частина людей залишається під загрозою потенційної підвищеної віктимності. Тому нашій державі необхідним є виокремлення запобігання та протидії торгівлі людьми як одного із пріоритетних напрямів державної політики, а також реалізація необхідних заходів, спрямованих на становлення та підтримання реально діючої та ефективної системи запобігання та протидії цьому явищу.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Костючек М. Ф. Становлення та розвиток міжнародної системи протидії торгівлі людьми. Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. 2010. № 9 (196). С. 27-28.
2. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 року. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 27.10.2020).
3. Про протидію торгівлі людьми. Закон України від 20.09.2011 № 3739-VI. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3739-17> (дата звернення: 28.10.2020).

4. Наскільки законодавство України у сфері протидії торгівлі людьми відповідає міжнародним стандартам? URL: http://www.lastrada.org.ua/ucp_mod_news_list_show_274.html (дата звернення: 29.10.2020).

5. Головкін Б. М. Як стають жертвами злочинів. Проблеми законності. Вип. 136. 2017. С. 161 – 172. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pz_2017_136_19

6. Лысодед А. В., В. С. Батыргареева. О некоторых путях предупреждения торговли женщинами в Украине. Организованная преступность, терроризм и коррупция: исследования, обзоры, законодательство, статистика, информация. Вып. 3. Москва : Юристъ / редкол. др. и, 2003. С. 73–78.

7. Сметаніна Н. В. Наукові підходи до теорії злочинності у сучасній українській кримінології : монографія / за заг. ред. В. В. Голіни. Харків : Право, 2016. 192 с.

8. Кушнір О. Міжнародні стандарти протидії торгівлі людьми. URL: <http://goal-int.org/mizhnarodni-standarti-protidii-torgivli-lyudmi/> (дата звернення: 27.10.2020).

Науковий керівник: к.ю.н., ас. Н.В. Сметаніна